

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, професора Пясковського Вадима Валерійовича на дисертацію Максимчука Івана Миколайовича на тему «Огляд місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин», поданої до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. В умовах сьогодення, значного занепокоєння міжнародних організацій, органів державної влади та громадян викликають злочини, пов'язані з незаконним обігом отруйних речовин. Такі суспільно небезпечні діяння вирізняються підвищеною суспільною небезпечністю, оскільки посягають на життя та здоров'я населення, а також на екосистему планети. Потрапляння отруйної речовини до рук кримінальних правопорушників створює умови для вчинення інших протиправних діянь, таких, як: вбивства людей, знищення рослинного або тваринного світу, отруєння атмосфери або водних ресурсів, застосування отрути чи отруєної зброї під час ведення бойових дій тощо.

Норми статті 321 Кримінального кодексу України передбачають відповідальність за незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів. За статистичними даними Офісу Генерального прокурора України лише за 11 місяців 2023 року було обліковано 378 злочинів, передбачених статтею 321 КК України, що значно більше ніж за 2022 рік (247), за 2021 рік було обліковано таких злочинів – 474, за 2020 рік – 335, за 2019 рік – 328, за 2018 рік – 267. Однак, скасування Переліку отруйних речовин та відсутність нормативно-правового закріплення їх поняття призвело до того, що органи досудового розслідування вносять до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) відомості про злочини, пов'язані з незаконним обігом отруйних речовин не завжди з кримінально-правовою кваліфікацією за статтею 321 КК України в частині визначення предметом злочину саме отруйних речовин. Так, за даними Національної поліції України, з облікованих за 11 місяців 2023 року злочинів лише 1 провадження, де предметом посягання стали отруйні

речовини, за 2022 рік – 5 проваджень, за 2021 рік – 6, за 2020 та 2019 роки – по 9, за 2018 рік – 7 кримінальних проваджень. Такі статистичні показники засвідчують недостатній рівень забезпечення розслідування цих злочинів.

Наразі невирішеними залишається низка питань щодо нормативного врегулювання поняття отруйних речовин, їх класифікації, відсутності криміналістичної методики розслідування таких злочинів і тактики проведення слідчих (розшукових) дій. Серед усього спектру проблематики особливе і нагальне значення має порядок проведення огляду місця події, оскільки це важлива першочергова слідча (розшукова) дія, яка проводиться після повідомлення про такий вид злочину. Особливістю її проведення є, насамперед, забезпечення безпеки громадян, тварин та навколишнього середовища, зупинення розповсюдження дії отруйних речовин, порядок виявлення, огляду, фіксації, вилучення, транспортування і дослідження таких речовин. Також потребують наукового вивчення питання участі спеціалістів різних галузей знань в огляді місця події, забезпечення належної взаємодії слідчого з різними суб'єктами до огляду та під час його проведення, а також призначення відповідних видів судових експертиз для дослідження вилучених речовин та об'єктів за результатами проведеного огляду місця події.

З наведеного видно, що розслідування таких видів злочинів потребує наукового дослідження огляду місця події як основного джерела отримання доказової інформації для досягнення завдань кримінального судочинства.

У зв'язку з цим, актуальність теми дисертації І. М. Максимчука «Огляд місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин» не викликає сумнівів як у науковому, теоретичному, так і практичному аспектах.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Вивчення дисертації та наукових публікацій автора засвідчують логічність структури дослідження, що надало можливість дисертанту визначити мету, об'єкт, предмет і завдання роботи та всебічно й повно проаналізувати задекларовану тему.

У роботі використано сукупність загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання, які дали змогу висвітлити й вирішити низку теоретичних та практичних питань теми дослідження.

Дисертант проаналізував значну кількість наукових джерел (253 найменування), ґрунтовно вивчив роботи інших науковців, що надало можливість вирішити наукову задачу, сформулювати пропозиції та рекомендації з тактики огляду під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації висновків забезпечена емпіричними даними, а саме: статистичні матеріали Національної поліції України, Офісу Генерального прокуратура за 2018 – 11 місяців 2023 років; дані, отримані внаслідок вивчення 54 кримінальних проваджень, досудове розслідування в яких здійснювалося підрозділами Національної поліції України протягом 2019–2022 років (ст. 321 КК України); результати анкетувань 103 слідчих та 97 працівників оперативно-розшукових підрозділів Національної поліції України (м. Києва, Вінницької, Київської, Одеської, Тернопільської, Чернівецької, Чернігівської, Хмельницької областей); судова практика за 2018–2022 роки. Також використано власний практичний досвід автора на посаді головного оперуповноваженого Департаменту забезпечення діяльності, пов'язаної з небезпечними матеріалами Національної поліції України.

Результати наукового дослідження висвітлено в 16 наукових публікаціях, з яких п'ять статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, шість тез наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Отже, дисертація І. М. Максимчука «Огляд місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин» виконана на високому науковому рівні.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація І. М. Максимчука є одним із перших комплексним монографічним дослідженням, у якому висвітлено теоретичні

положення та розроблено практичні рекомендації щодо огляду місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин.

У дослідженні сформульовано та обґрунтовано низку положень, висновків і рекомендацій, що мають наукову новизну.

Зокрема, вперше сформульовано наукові положення та практичні рекомендації щодо організації та проведення підготовчого етапу ОМП під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом ОР, зокрема для: чергового, який отримав повідомлення про такий злочин; наряду патрульної поліції, які першими прибувають на місце події; слідчих до виїзду та після прибуття на місце події; узагальнено систему тактичних прийомів робочого етапу ОМП, що застосовуються залежно від таких слідчих ситуацій: 1) виявлено факт незаконного поводження з ОР і є затримана особа, яка його вчинила; 2) виявлено ОР або її поширення на значній території навколишнього середовища, але відсутня інформація щодо особи злочинця та інших обставин події; 3) виявлено обставини, які можуть вказувати на вчинення такого виду злочинів; 4) коли має місце інсценування події (отруєння особи замасковане під природну смерть). Наведено типові групи слідів, що можуть залишатися після вчинення таких злочинів; розкрито зміст заключного етапу ОМП під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом ОР, зокрема, надано рекомендації щодо: опису ОР у протоколі огляду; необхідності застосування БпЛА як ефективного способу фіксації ОМП; вилучення та упакування ОР; організації заходів для подальшого зберігання та утилізації вилучених ОР; здійснення заходів після закінчення огляду тощо.

Удосконалено зміст та систему криміналістичного забезпечення ОМП під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом ОР, зокрема: надано перелік техніко-криміналістичних засобів збирання слідів та ОР, комплекс тактичних способів забезпечення ОМП; наукові положення щодо участі спеціаліста у проведенні ОМП, зокрема рекомендується залучати: вибухотехніка, хіміка-органіка, хіміка-технолога, спеціаліста-криміналіста, судово-медичного експерта, спеціаліста фітосанітарних служб, бухгалтера та інших залежно від виду та специфіки об'єктів, що підлягають огляду; види

судових експертиз, що призначаються для дослідження слідів та об'єктів, вилучених за результатами проведення ОМП під час розслідування злочинів, що розглядаються, зокрема: трасологічна; дактилоскопічна; почеркознавча та технічна експертиза документів; експертиза матеріалів, речовин і виробів; судово-медична, судово-ветеринарна, експертизу встановлення наявності пестицидів у навколишньому середовищі, комп'ютерно-технічна, товарознавча, судово-бухгалтерська, біологічна експертизи.

Також дістали подальший розвиток: наукові положення щодо стану досліджень ОМП під час розслідування злочинів, що розглядаються, поняття ОР та їх класифікація за такими підставами: за призначенням, залежно від їх практичного використання, залежно від характеру дії на організм людини, за токсичним проявом. Запропоновано шляхи вирішення проблем нормативно-правового урегулювання обігу ОР: уніфікувати нормативно-правову термінологію, затвердити єдиний Перелік таких речовин та виконати запропоновані завдання щодо врегулювання обігу ОР, який відповідатиме вимогам сучасності; наукова позиція, що огляд займає важливе місце в системі С(Р)Д під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом ОР. Серед його видів, особливе місце займає огляд місця події. Запропоновано класифікацію огляду місця події за такими підставами: 1) за масштабом поширення злочину; 2) за масштабом поширення отруйної речовини; 3) за кваліфікацією діяння; 4) залежно від виду протиправних дій; організаційно-тактичні завдання, що вирішуються при взаємодії слідчого з різними суб'єктами при проведенні ОМП під час розслідування таких злочинів, зокрема: 1) на етапі підготовки до проведення ОМП (з оперативним черговим; керівниками територіальних органів поліції тощо); 2) під час проведення ОМП: а) після прибуття на місце огляду (із заінтересованими органами державної влади, працівниками патрульної поліції тощо); б) під час безпосереднього його проведення (з учасниками СОГ).

Крім зазначеного, у роботі містяться інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни здійсненого дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих результатів дослідження, сформульованих положень і висновків дисертації І. М. Максимчука не викликають суттєвих зауважень. Висновки в дисертації сформовано відповідно до отриманих результатів, вони мають вагому аргументацію, свідченням чого є використана методологія дослідження, яка ґрунтується на сукупності загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання.

Обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, також забезпечена емпіричними даними.

Отже, результати дисертації І. М. Максимчука, які винесено на захист, є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методології наукової діяльності. Наукові результати й положення, що винесені на захист, отримано завдяки використанню різноманітних методів, таких як теоретичний аналіз і синтез, логіко-юридичний, соціологічний та статистичний методи, а також ґрунтовної емпіричної бази.

Постановка завдань, визначення мети, об'єкта та предмета дослідження є чіткими, зрозумілими й такими, що цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукового пошуку виконано, мети роботи досягнуто.

Отже, поставлені наукові завдання виконано на високому методологічному рівні, а дисертант опанував необхідні компетенції для рівня доктора філософії.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі може бути використано у: *законотворчій діяльності* – під час внесення змін і доповнень до законодавства України з окремих питань правоохоронної діяльності (Довідка Комітету

Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності від 17 листопада 2023 року № 147д9/9-4); *правозастосовній діяльності* органів досудового розслідування під час виявлення фактів незаконного поводження з небезпечними матеріалами та розроблення методичних рекомендацій щодо огляду місця події під час розслідування таких злочинів, а також під час проведення занять у системі службової підготовки слідчих Національної поліції (акт впровадження Головного слідчого управління Національної поліції України від 16 листопада 2023 року № 42495); *освітньому процесі*: під час викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Методика розслідування кримінальних правопорушень», «Процесуальні проблеми експертного забезпечення правосуддя у кримінальному провадженні» та забезпечення діяльності судово-експертних установ (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 08 вересня 2023 р.); під час оновлення методичних матеріалів з дисципліни «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень» (акт впровадження Харківського національного університету внутрішніх справ від 15 грудня 2023 р.); *науково-дослідній роботі* – для подальшого дослідження проблем та розроблення криміналістичних положень і рекомендацій з питань огляду місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин (акти впровадження Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України від 27 листопада 2023 року; Національної академії внутрішніх справ від 14 листопада 2023 р.; Харківського національного університету внутрішніх справ від 15 грудня 2023 р.; Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України від 20 грудня 2023 р.; Тернопільського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України від 18 грудня 2023 р).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація І. М. Максимчука викладена українською мовою та має чітку структуру, що відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація містить анотацію, список публікацій, зміст, перелік умовних позначень, вступ, три розділи, які охоплюють десять підрозділів,

висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертації – 291 сторінку, з яких обсяг основного тексту – 199 сторінок.

Анотація в стислій формі відображає основні тези дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувачки, в яких висвітлено основні результати дослідження.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, охарактеризовано ступінь наукової розробленості, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету дослідження, окреслено поставлені завдання наукового пошуку, сформульовано об'єкт і предмет дослідження, описано використані методи пізнання, емпіричну базу, аргументовано наукову новизну отриманих результатів, зазначено про особистий внесок здобувачки й інформацію щодо апробації матеріалів дисертації.

У **розділі 1** «Теоретико-правові основи дослідження огляду місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин» на підставі детального вивчення праць вчених обґрунтовано необхідність здійснення наукового дослідження, в межах якого виконано такі завдання: з'ясовано стан наукового дослідження проблематики; визначено нормативно-правове урегулювання питання обігу отруйних речовин, сформульовано поняття отруйних речовин та запропоновано їх перелік; доведено, що огляд є найважливішим у системі слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин; висвітлено сутність та охарактеризовано систему криміналістичного забезпечення огляду місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин; надано рекомендації щодо організації і тактики підготовчого, робочого та заключного етапів огляду місця події, враховуючи особливості роботи з отруйними речовинами; сформовано систему тактичних прийомів, які доцільно застосовувати під час робочого етапу огляду місця події та криміналістичні рекомендації щодо застосування ефективних способів його фіксації; проаналізовано та виділено форми взаємодії слідчого з іншими суб'єктами при проведенні огляду місця події; розглянуто участь спеціаліста в огляді місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з

незаконним обігом отруйних речовин; визначено засади та виокремлено види судових експертиз, що призначаються за результатами огляду місця події.

У результаті аналізу законодавства щодо обігу отруйних речовин та їх поняття, з'ясовано низку недоліків. Запропоновано привести кримінальне законодавство у відповідність до сучасних світових вимог шляхом: уніфікації нормативно-правової термінології та затвердження єдиного Переліку отруйних речовин. Подано поняття отруйних речовин, запропоновано їх класифікацію за такими підставами: за призначенням, залежно від їх практичного використання, залежно від характеру дії на організм людини, за токсичним проявом.

Розкрито сутність та значення для розслідування таких видів огляду: місця події, місцевості, приміщень, речей, документів та комп'ютерних даних, огляд житла чи іншого володіння особи, трупа, трупа, пов'язаного з ексгумацією, освідування, транспортних засобів, а також тварин, які стали жертвами дії отруйних речовин. Аргументовано, що під час розслідування злочинів, що розглядаються, насамперед, виникає необхідність у проведенні огляду місця події, тому сформовано його класифікацію за такими підставами: за масштабом поширення таких кримінальних протиправних діянь; за масштабом поширення отруйних речовин; залежно від кваліфікації кримінального протиправного діяння; залежно від виду кримінально протиправних дій.

З'ясовано значення огляду місця події для розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин, зокрема: 1) огляд неможливо замінити іншою слідчою (розшуковою) дією, оскільки злочин повно та об'єктивно відображається лише в матеріальній обстановці; 2) шляхом безпосереднього сприйняття обстановки події слідчий встановлює суть події та пересвідчується у відповідності заявленій інформації про кримінальне протиправне діяння; 3) формується міцна доказова база, здійснюється збір фактів, що мають доказове значення; 4) з'ясовується механізм вчинення кримінального протиправного діяння; 5) у результаті огляду висуваються

версії, вибудовується логічна послідовність вчинених протиправних дій та визначаються напрямки подальшого розслідування тощо.

Надано рекомендації щодо забезпечення ефективності проведення огляду місця події, що зумовлений такими чинниками: 1) суворим дотримання заходів особистої безпеки; 2) своєчасним виїздом на місце події: служб, які ліквідовують шкідливі наслідки події, патрульної поліції та слідчо-оперативної групи; 3) кваліфікованими діями учасників огляду; 4) застосуванням технічних засобів, які у польових умовах дозволяють визначити вид і концентрацію отруйних речовин та їх сполук; 5) суворим дотриманням алгоритму дій щодо недопущення розповсюдження отруйних речовин, а також їх вилучення та транспортування.

Визначено сутність та систему криміналістичного забезпечення огляду місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин. Запропоновано напрями удосконалення техніко-криміналістичного забезпечення огляду місця події, зокрема: використання безпілотних літальних апаратів; встановлення та фіксації вмісту отруйної речовини за допомогою спеціаліста; ведення криміналістичних обліків отруйних та інших небезпечних речовин та осіб, які вчинили такі кримінальні протиправні діяння тощо.

Запропоновано тактичне забезпечення, яке полягає у застосуванні: тактичних прийомів огляду місця події, тактичних комбінацій, тактичних рекомендацій, тактичних рішень, а також залучення міжнародних спеціалістів до проведення огляду місця події.

У **розділі 2** «Організаційно-тактичні засади проведення огляду місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин» розкрито організаційно-тактичні особливості підготовчого, робочого та заключного етапів огляду місця події. Виписано рекомендації черговому, який отримав повідомлення про злочин, пов'язаний з незаконним обігом отруйних речовин. Наведено алгоритм дій працівників поліції при отриманні повідомлення про виявлення отруйних речовин або їх крадіжку. Окреслено дії поліцейських, які прибули першими до місця події. Виділено алгоритм дій для

слідчого до виїзду та після прибуття на місце події, пов'язаного з незаконним обігом отруйних речовин.

Розкрито сутність загальної (статичної) та детальної (динамічної) стадій робочого етапу огляду місця події. Запропоновано сукупність методів огляду (ексцентричний, концентричний, фронтальний, вузловий та секторний) відповідно до слідчих ситуацій на початковому етапі розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин.

Наведено систему тактичних прийомів огляду місця події за такими підставами: 1) за змістом і призначенням; 2) за послідовністю вирішуваних завдань. Виділено тактичні прийоми робочого етапу огляду місця події залежно від таких слідчих ситуацій: 1) виявлено факт незаконного поводження з отруйними речовинами і є затримана особа, яка його вчинила; 2) виявлено отруйну речовину або її поширення на значній території навколишнього середовища, але відсутня інформація щодо особи злочинця та інших обставин події; 3) виявлено обставини, які можуть вказувати на вчинення такого виду кримінальних протиправних діянь; 4) має місце інсценування події (отруєння особи замасковане під природну смерть).

Тактичні прийоми огляду місця події поділено на такі групи: 1) ті, що застосовуються для забезпечення безпеки його учасників та оточуючих; 2) ті, що застосовуються для досягнення його мети; 3) ті, що застосовуються для його фіксації; 4) ті, що застосовуються для виявлення слідової інформації під час його проведення; 5) ті, що застосовуються для аналізу отриманої під час огляду місця події криміналістично значущої інформації.

Відповідно до виділених способів фіксації слідової інформації за результатами проведеного огляду місця події під час розслідування злочинів, що розглядаються, сформовано рекомендації щодо: 1) формування описової частини протоколу огляду та при описі отруйних речовин; 2) фотографування та відеозйомки великомасштабних місць подій за допомогою безпілотних літальних апаратів; 3) складання схем у масштабі, використовуючи метод координатної сітки; 4) правил поводження з виявленими отруйними

речовинами та предметами з їх слідами; 5) вилучення та упакування отруйних речовин.

У розділі 3 «Використання спеціальних знань та взаємодія слідчого з іншими суб'єктами огляду місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин» автор дійшов висновку, що з метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань під час розслідування злочинів, які розглядаються, ефективним є залучення спеціаліста до участі в огляді місця події. А саме для: збору доказів (виявлення, фіксації, вилучення слідів), отримання консультацій, застосування технічних засобів фіксації цієї С(Р)Д, відібрання зразків на експертне дослідження, виявлення та вилучення отруйних речовин тощо. З'ясовано, що до огляду місця події залучаються такі спеціалісти як: судово-медичний експерт, хімік-органік, хімік-технолог, спеціаліст-криміналіст, вибухотехнік, спеціаліст фітосанітарних служб, працівники обласних центрів контролю і профілактики захворювань МОЗ України, бухгалтер та інші залежно від виду та специфіки об'єктів, що підлягають огляду.

Розкрито організаційно-тактичні завдання, що вирішуються при взаємодії слідчого з різними суб'єктами при проведенні ОМП під час розслідування таких злочинів, зокрема: 1) на етапі підготовки до проведення ОМП (з оперативним черговим; керівниками територіальних органів поліції тощо); 2) під час проведення ОМП: а) після прибуття на місце огляду (із заінтересованими органами державної влади, працівниками патрульної поліції тощо); б) під час безпосереднього його проведення (з учасниками СОГ).

Запропоновано поділ виявлених під час ОМП об'єктів та слідів на такі групи: 1) загальнокриміналістичні: сліди відображення та сліди-предмети; 2) документація щодо законності діяльності юридичної особи з отруйними речовинами, їх обліку та інші документи, що створюються або підробляються для/під час вчинення таких злочинів; 3) отруйні речовини, сполуки, що використовуються для їх виготовлення, а також предмети, речі зі слідами отруйних речовин, що були вилучені під час огляду; 4) трупи людей, тварин з підозрою на отруєння.

Розкрито можливості різних видів судових експертиз, які призначаються для дослідження таких об'єктів, зокрема: трасологічна; дактилоскопічна; почеркознавча і технічна експертиза документів; експертиза матеріалів, речовин і виробів; судово-медична; судово-ветеринарна; судово-бухгалтерська та інші експертизи.

Після кожного розділу й дисертації загалом сформульовано **висновки**, у яких вичерпно висвітлено зміст розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію, мають високий рівень достовірності.

Список використаних джерел охоплює 253 найменування на 29 сторінках.

Зазначене дає підстави стверджувати, що дисертація І. М. Максимчука «Огляд місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин» відповідає встановленим вимогам і є завершеною науковою працею, результати якої виконують актуальне наукове завдання – висвітлення проблематики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці. Отримані результати дисертації І. М. Максимчука може бути рекомендовано для використання в освітньому процесі закладів вищої освіти юридичного профілю, у науково-дослідних розробках наукових установ, під час підготовки наукових публікацій та монографій, планування досліджень за цим напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу, необхідно спрямувати увагу на деякі дискусійні питання, які потребують, на нашу думку, додаткової аргументації або пояснень під час захисту:

1. У підрозділі 1.3. «Криміналістичне забезпечення огляду місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин» І. М. Максимчук зазначає, що криміналістичне забезпечення ОМП під час розслідування злочинів, що розглядаються, складається з: техніко-

криміналістичного та тактико-криміналістичного забезпечення. При цьому, у роботі автор велику увагу присвятив лише тактико-криміналістичному забезпеченню огляду місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин і зовсім поверхнево розглянув положення, пов'язані з техніко-криміналістичним забезпеченням цієї слідчої (розшукової) дії. Вбачається, що робота тільки б виграла, якби автор також приділив належну увагу техніко-криміналістичному забезпеченню огляду місця події.

2. У розділі 3 «Використання спеціальних знань та взаємодія слідчого з іншими суб'єктами огляду місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин» І. М. Максимчук розглядає види та можливості судових експертиз, що призначаються за результатами огляду місця події (підрозділ 3.3). Вбачається, що така позиція є досить спірно, оскільки дане питання виходить за межі предмету дослідження, сформульованого автором у вступі дисертації – огляд місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин.

Висловлені зауваження є дискусійними, загалом не позначаються на позитивній оцінці дисертації та спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій автора фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація І. М. Максимчука є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації поставленим вимогам. Дисертація І. М. Максимчука «Огляд місця події під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом отруйних речовин», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що вирізняються новизною, за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, встановленим у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів

України від 23 серпня 2016 року № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Іван Миколайович Максимчук – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної
академії внутрішніх справ**

кандидат юридичних наук, професор

Вадим ПЯСКОВСЬКИЙ

